

Quintus, Centrum voor Kunsteducatie: een lang gekoesterde wens

door Bert Stoter en Peter 't Hoen

Al vele jaren klaagden de Gemeentelijke Muziekschool en stichting 't Speelwerk over de gebrekkige locaties waarin les werd gegeven. In het voorjaar van 1988 werd in een rapport al gesteld dat er binnen de nieuwe ruimte die voor een moderne muziekschool gezocht werd ook rekening gehouden diende te worden met de integratie van de activiteiten van 't Speelwerk.

Op 14 december 2000 nam de gemeenteraad het historische raadsbesluit om ruim 11 miljoen gulden beschikbaar te stellen voor de verbouwing van de Vloeddijkkazerne als huisvesting voor een centrum voor kunsteducatie. Op 1 januari 2001 zou de gemeentelijke fusie tussen Kampen en IJsselmuiden een feit worden; het is nu of nooit, moet het college gedacht hebben.

Het gebouw aan de Vloeddijk 38 had intussen in het voorjaar van 1999 de status van Rijksmonument gekregen en dit had weer invloed op de verbouwingwerkzaamheden. Voortdurend moesten plannen bijgesteld en aangepast worden, maar de definitieve oplevering van het pand kon op 6 september 2002 plaatsvinden. Vanaf dat moment zijn de gemeentelijke muziekschool en 't Speelwerk in een prachtig monumentaal pand uit 1890 gehuisvest waarin historische en moderne bouwelementen elkaar ontmoeten en versterken.

Op 14 september 2002 vond de officiële opening plaats en werd het startsein voor een feestweek gegeven. Aan de inhoud van het programma was te zien dat samenwerking en een gezamenlijk naar buiten treden mogelijk en wenselijk was geworden. Quintus, Centrum voor Kunsteducatie, is voortaan een feit.

De liefde voor muziek

De Gemeentelijke Muziekschool, een van de oudsten in Nederland, werd in 1839 opgericht als een 'zang- en instrumentaalschool'. De eerste 'stadsmuziekmeester' de heer J.L. Henrich, gaf zelf onderwijs op alle strijk- en blaasinstrumenten, en in zang en gitaar. De instrumentale lessen waren gratis en op de zangschool mochten alleen kinderen van leden van de plaatselijke

afdeling van ‘Toonkunst’ worden onderwezen tegen betaling van f 3,- per jaar.

In 1843 nam het stadsbestuur het initiatief tot de oprichting van een eigen muziekkorps. Lange tijd was de stad op harmoniemuziek vergast door de blazers van het in Kampen gelegerde garnizoen; de militaire kapellen waren echter van regeringswege afgeschaft en in die leemte wilde men graag voorzien. In 1868, vijfentwintig jaar later dus, vond de gemeente het noodzakelijk te komen tot ‘eene muzijkschool, om leden voor het muziekcorps te kunnen aankweken’. Hiermee krijgt de zang- en instrumentaalschool uit 1839 een nieuwe status en wordt de leiding opgedragen aan een directeur, voorheen waren het stadsmuziekmeesters en kapelmeesters. In 1870 wordt de muziekschool op nieuwe leest officieel geopend. Artikel 1 van de eerste verordening luidt ‘De muzijkschool heeft ten doel het stedelijk muziekcorps te verbeteren en de lust ter beoefening van blaas- en strijk-instrumenten zoomede van den zang te bevorderen’. In 1883 is deze doelstelling verruimd tot ‘opwekking tot beoefening van muziek en zang, opleiding en versterking van het muziekcorps’.

De Stedelijke Muziekschool werd gehuisvest aan de Oudestraat 19 tussen Meerminnensteeg en Lutherse steeg, geen ideale toestand omdat het pand tevens fungeerde als ijklokaal, lotingruimte voor de nationale militie en oranjerie voor niet-winterharde planten. In 1891 werd de muziekschool ondergebracht in de Latijnse School aan de Botermarkt. Vanaf 1928 zijn docenten en muzikanten ambtenaren in de zin der pensioenwet en worden dan ook door de gemeente aangesteld. Vanaf 1949 tot 2002 is de muziekschool gevestigd in de oude Infirmierie (militair hospitaal) aan de Vloeddijk 159A. Tot het jaar 1994 werd er nog heel wat aan dit pand verbouwd om aan de eisen van goede huisvesting tegemoet te komen.

Scholing en vorming

De Gemeentelijke Muziekschool, nu onder de naam Quintus Muziek, kent een rijke traditie op het gebied van instrumentale scholing. Hoog in het vaandel staat de opleiding tot amateur-muzikant. Het heeft de orkest- en zangwereld van Kampen een flinke kweekvijver opgeleverd voor muzikaal talent. Er wordt vrijwel op alle instrumenten les gegeven, zowel in jaarlijks terugkerende cursussen als in het kortlopende cursusaanbod. Regelmatig komen er nieuwe cursussen bij om zoveel mogelijk aan de wensen van cursisten tegemoet te komen. ‘Vroeger’ leerde je op de muziekschool een instrument bespelen, maar tegenwoordig is er veel meer mogelijk zoals het

spelen in ensembles, speciale cursussen, projecten, en op maat gesneden lesvormen. Er wordt regelmatig door gastdocenten les gegeven en leerlingen wonen ook concerten, uitvoeringen en voorstellingen in de Stadsgehoorzaal bij.

Quintus muziek richt zich op mensen van alle leeftijden, van baby- en peuter cursussen tot 'zingen in de vut'. Het muziekonderwijs leidt op tot zelfstandig muzikant en voorziet daarnaast ook in een recreatieve behoefte voor muziekbeoefenaars.

Bij Quintus Muziek is het raamleerplan het uitgangspunt voor de gehele instrumentale opleiding en vorming. Dit plan geldt als referentiekader voor alle leer- en werkplannen. Hierin staan: de doelstellingen, de leerinhouden, de ordening van de leerstof, de fasering van inhoud en duur van de opleiding, de didactische leer- en werkvormen ter bevordering van de onderlinge samenhang en de effectiviteit van de verschillende leeractiviteiten en de toetsingscriteria.

Van Speelwerk tot Quintus

In 1969 werd in Kampen de Werkgroep voor Creatieve Vorming 't Speelwerk opgericht door o.a. Hans Mook en Wim van 't Oever. Dit gebeurde in navolging van initiatieven elders, met als eerste de oprichting van de Werkschuit in Amsterdam in 1950.

In het begin was alleen sprake van cursussen voor kinderen. Maar al snel begon er behoefte aan een breder aanbod voor alle leeftijden te ontstaan: teken- en schildercursussen, fotografie, keramiek en modelboetseren, bloemschikken, werken in hout en een tijdlang ook sieraden maken en weven. Toneelspelen, werd in eerste instantie als dramatische expressie aangeboden, maar later kwamen er ook diverse productiecursussen, waaronder nu al meer dan 15 jaar het zeer geliefde Kindermuziektheater, een van de eerste samenwerkingsprojecten met de Stadsgehoorzaal en de muziekschool. Er werden in de begintijd van de video (in zwart-wit op tape) met beperkte hulpmiddelen zelfs al audiovisuele cursussen gegeven!

Beleidsplan

In het beleidsplan, dat 10 jaar na de oprichting van de Werkgroep voor Creatieve Vorming werd geschreven, was de doelstelling geformuleerd dat er een bijdrage zou worden geleverd aan de ontplooiing van het creatief vermogen van de mens. Om dat te verwezenlijken werd een aantal middelen aangegeven, waaronder het houden van cursussen en het samenwerken met andere instellingen.

Bij de statutenwijziging van 2000, waarin stichting 't Speelwerk officieel Centrum voor Kunstzinnige Vorming werd genoemd, was als doelstelling opgenomen: 'De stichting ontwikkelt de artistieke vermogens van mensen met middelen die ontleend zijn aan alle disciplines van de professionele kunstbeoefening'. Duidelijk een andere invalshoek!

Beleid in de kunsteducatie komt logischerwijs voort uit de ontwikkelingen die in de professionele kunstbeoefening plaats vinden. Kunsteducatie is in dat opzicht 'trendvolger'. Dit moet echter niet worden uitgelegd als een klakkeloos en oppervlakkig navolgen van wat op een bepaald moment in de kunstwereld de meeste aandacht krijgt. Integendeel; juist als nieuwe ontwikkelingen min of meer zijn uitgekristalliseerd zullen ze een substantieel onderdeel in de kunsteducatie kunnen worden. Overigens zal er wel steeds meer ruimte moeten zijn voor experiment en onderzoek om de actualiteit doorlopend op zijn waarde te kunnen toetsen. Er vindt eigenlijk doorlopend uitbreiding plaats van kunstzinnige technieken en mogelijk

heden; tot dan toe niet kunstzinnig onderzochte gebieden worden ingelijfd bij of toegevoegd aan al bestaande artistieke uitingsvormen.

Clusters

Voor de huidige activiteiten van Quintus is een ruimtelijk concept bedacht dat niet alleen recht doet aan het nieuwe complex, maar ook aan de gedachte dat er gewerkt kan worden vanuit disciplines die elkaar versterken in plaats van elkaar belemmeren of storen. Dit idee vertaalde zich in het aangeven van clusters: ruimtelijk werk (o.a. keramiek, beeldhouwen, boetseren en vrij ruimtelijk werken) met min of meer uitwisselbare en in combinatie met elkaar te gebruiken ruimtes, waarbij geprobeerd is tot een duidelijke logistiek te komen; een cluster voor 2- dimensionale vormgeving (tekenen en schilderen, grafiek, fotografie en een digitaal atelier) waarin met uiteenlopende combinaties van technieken, onderwerpen en uitgangspunten kan worden gewerkt; een dans- en bewegingscluster geïntegreerd in de ruimte van Quintus muziek en een theaterwerkplaats, min of meer geïsoleerd van de overige afdelingen, maar met een verticaal verband tussen de dansstudio en de Quintuszaal.

Ook is er een centraal gelegen gezamenlijk theorielokaal. Hier wordt literatuur en het zelf beoefenen van de schrijfkunst, maar ook kunsttheorie, kunstbeschouwing, kunstgeschiedenis en architectuurgeschiedenis gegeven. Er is ook voorzien in een tentoonstellingsruimte om het werk van cur-

sisten te laten zien. De Quintuszaal heeft 200 stoelen en beschikt over de ideale outillage voor theatervoorstellingen, dans- en muziekuitsvoeringen, filmvertoningen en lezingen, en zal voor dergelijke en andere doelen ook gehuurd kunnen worden.

Kijkend naar de toekomst

In de toekomst zal gewerkt worden aan een zo compleet mogelijk kunst-educatief aanbod, waarbij alle mogelijkheden van de nieuwe huisvesting benut zullen worden. Dit zal extra investeringen vergen: in geld (waarbij een goede exploitatie van het gebouw ook nieuwe mogelijkheden zal moeten genereren) maar vooral ook inzet van visie en menskracht. De basis die nu gelegd is geeft alle mogelijkheden om een bloeiend Centrum voor Kunsteducatie te ontwikkelen.

Het is onze uitdrukkelijke bedoeling en wens om de inwoners van Kampen en IJsselmuiden in staat te stellen gevormd en geschoold te worden op het gebied van beeldende kunst, dans, literatuur, muziek en theater. Ook willen we de mogelijkheid bieden om activiteiten op het gebied van kunsteducatie te beoefenen en amateuristische en professionele podiumkunstvoorstellingen te geven. Tenslotte noemen we nog de samenwerking met het onderwijs aan verstandelijk gehandicapten aan wie al teken- en schildercursussen worden aangeboden en die volwaardig meedoen met leren en exposeren.